

ด่วนที่สุด
ที่ ยธ ๐๒๐๐๗/๙๐๔๗



สค. รับที่ ๗-๔
วันที่ ๕-๗-๒๕๖๔
เวลา ๑๕-๔๒

สค.
ส่ง : กพต.
รับที่ : ๙10908/64
5 ต.ค. 2564 เวลา 15.15 น.



กระทรวงยุติธรรม
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๒๙ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง รายงานผลการดำเนินการ เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. รายงานการประชุม เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน)

เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔ จำนวน ๑๗ แผ่น

๒. แบบรายงานสรุปผลการพิจารณาในภาพรวมต่อข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติ (กสม.) จำนวน ๔ แผ่น

๓. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

ด้วยกระทรวงยุติธรรมขอเสนอเรื่องข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและ
คุ้มครองสิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน) มาเพื่อคณะรัฐมนตรี
พิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่อง
และการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ
ในด้าน (๖) การบริหารราชการแผ่นดิน การปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ทั้งนี้
รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) กำกับการบริหารราชการกระทรวงยุติธรรมได้เห็นชอบให้นำเรื่อง
ดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอเรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือ
แนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิ
มนุษยชน) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีดำเนินการ

๑.๒ มติคณะรัฐมนตรีหรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี
ได้มอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง
กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม

กระทรวงดิจิทัล...

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน) โดยให้กระทรวงยุติธรรมศึกษาแนวทางหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เนื่องจากเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่งให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๓.สาระสำคัญของเรื่อง

๓.๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน) โดยมีประเด็นพิจารณา ดังนี้

๓.๑.๑ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(๑) คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจทุกแห่งใช้วิธีการชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกวิจารณ์หรือกล่าวหาเป็นวิธีการแรก หากเห็นว่าประเด็นที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือนำเสนอต่อสาธารณะนั้นคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง และควรใช้มาตรการในการดำเนินคดีเป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งหากจะดำเนินคดีจะต้องให้มีความชัดเจนว่าการกระทำนั้นเกิดขึ้นจากเจตนาไม่บริสุทธิ์ และควรให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐควรพิจารณานำหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาปรับใช้ในกรณีนี้ แทนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักด้วย

(๒) กระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ควรดำเนินการให้เป็นไปตามแผนอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งติดตามผลการดำเนินการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะประเด็นเรื่องกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชนในเรื่องการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากลและแนวทางสันติวิธี รวมถึงการสร้างความรู้ความตระหนักถึงความสำคัญและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมาย ระเบียบ หรือมาตรการเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation (SLAPP) Law) ตั้งแต่ในขั้นการพิจารณาของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการไปจนถึงการพิจารณาในชั้นศาล

(๓) กระทรวงยุติธรรม...

(๓) กระทรวงยุติธรรมควรส่งเสริมและสนับสนุนให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพดำเนินการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หากประเด็นข้อเรียกร้องหรือร้องเรียนของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนใดเกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายของบุคคลอื่น หรือเกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐและมีความเสี่ยงที่จะเกิดอันตราย แม้ว่าอาจจะยังไม่มี การฟ้องดำเนินคดีอาญาตามมาตรการหรือวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖

(๔) กระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาศึกษาและเสนอกฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้ถ้อยคำที่สร้างความเกลียดชัง (Hate Speech) และกล่าวหาผู้อื่นด้วยข้อมูลที่อาจสร้างความเข้าใจผิดให้เกิดขึ้นทางสื่อทุกประเภท โดยนำหลักการใช้สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เคารพและไม่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไปประกอบการพิจารณาการศึกษาเพื่อให้มีการตรากฎหมายดังกล่าวออกมาใช้บังคับโดยเร็วต่อไป

(๕) สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษควรเร่งรัดการสืบสวนสอบสวนหรือดำเนินมาตรการอื่นใดที่จำเป็นตามหน้าที่ เพื่อให้คดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้สูญหาย ซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จได้รับการสะสางคลี่คลายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย รวมถึงต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหายในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าในกระบวนการดำเนินคดีและชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ที่ได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และหนังสือสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

๓.๑.๒. ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่ง

(๑) รัฐสภาควรเร่งผลักดันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหายให้มีผลใช้บังคับโดยเร็วอันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(๒) คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาในฐานะองค์กรผู้ที่มีอำนาจเสนอร่างกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ควรเร่งดำเนินการศึกษาเพื่อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทกเว้นความรับผิดชอบหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓ ในกรณีที่เป็นกรกระทำโดยสุจริต ในกิจการสาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการฟ้องคดีในลักษณะกลั่นแกล้งหรือการฟ้องคดีที่มีเจตนาโดยไม่สุจริตในทางแพ่งต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือผู้กระทำการโดยสุจริตเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๓) กระทรวงยุติธรรมควรแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอลปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑ (๒) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขที่กำหนดให้คณะอนุกรรมการให้ความช่วยเหลือพิจารณาถึงสาเหตุหรือพฤติการณ์ของผู้ยื่นคำร้องว่าเป็นผู้ที่น่าเชื่อว่ามีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่ และข้อ ๑๙ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด...

การกำหนดให้คณะอนุกรรมการ ประธาน หรือผู้ที่คณะอนุกรรมการมอบหมายชุดเดิมเป็นผู้พิจารณาหนังสือ ขอให้ทบทวนผลการพิจารณา เพื่อให้กองทุนยุติธรรมสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้ร้องขอได้มากขึ้น

๓.๒ กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการตามข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี โดยจัดประชุมหารือร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔ เพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (กรณีนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน) โดยที่ประชุมได้มีมติ ดังนี้

๓.๒.๑ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๑ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วยและได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยแล้ว โดยมีข้อสังเกต ให้มีการกำหนดนิยามคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง และควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ต่อไป

๓.๒.๒ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๑ (๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย และปัจจุบันได้มีการดำเนินการโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในการจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแก่ทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุม อบรม สัมมนา และการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายและ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน และการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการซึ่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรม ที่ได้รับมอบหมายตามรอบการรายงาน ทั้งนี้ เห็นควรให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

๓.๒.๓ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๑ (๓) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย และปัจจุบันได้มีการดำเนินการโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในการเสนอ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีหลักการสำคัญเพื่อให้ความคุ้มครอง ครอบคลุมถึงผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาที่มีความเสี่ยงให้ได้รับการคุ้มครอง ความปลอดภัย ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณารับหลักการในวาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๓.๒.๔ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๑ (๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย และเนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน พ.ศ. เพื่อบังคับใช้ต่อไป

๓.๒.๕ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๑ (๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยการบริหารงานคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๒ เกี่ยวกับการรับเรื่อง การรับสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษ และการควบคุมตรวจสอบ เร่งรัดงานคดีพิเศษ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ธรรมให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และได้จัดตั้ง “ศูนย์สอบสวนการทรมานและการทำให้บุคคลสูญหาย” ขึ้น เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนรวมถึงการปฏิบัติภารกิจด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเพื่อเตรียมการรองรับ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการทำให้บุคคลสูญหายต่อไป

๓.๒.๖ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๒ (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาวาระที่ ๑ และในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีถูกกระทำความ ทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน เพื่อเป็นกลไกในการคัดกรอง ตรวจสอบ พิจารณา วินิจฉัย ติดตาม ช่วยเหลือ เยียวยาและกำหนดมาตรการในการป้องกันกรณีถูกกระทำ ทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ โดยที่ผ่านมามีคณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน

๓.๒.๗ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๒ (๒) พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไข ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายกลางใช้บังคับโดยทั่วไป หากจะกำหนดเป็นการเฉพาะซึ่งกรณี กระทำการโดยสุจริตในกิจการสาธารณะให้ได้รับการยกเว้นไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๔๒๓ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจื่อนไขดังกล่าวนี้จะมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ และควรมอบหมายให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ต่อไป

๓.๒.๘ ประเด็นข้อเสนอแนะตามข้อ ๓.๑.๒ (๓) พิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณา คำขอรับความช่วยเหลือปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยจะพิจารณาข้อ ๑๐ ของระเบียบดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้คณะอนุกรรมการต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้ (๑) ไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนี และ (๒) ไม่ไป ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไม่ไปก่อเหตุอันตรายเป็นประเด็นสำคัญ ส่วนกรณีข้อเสนอให้แก้ไขระเบียบ ข้อ ๑๙ เกี่ยวกับผู้มีอำนาจพิจารณาทบทวนคำขอรับความช่วยเหลือ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขและการจัดทำกรประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และเห็นควรมอบหมายสำนักงานกองทุนยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมรับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาต่อไป

๔. ข้อเสนอส่วนราชการ

กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วขอเรียนเสนอความเห็น ดังนี้

๔.๑ ประเด็นข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีควรพิจารณามอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจทุกแห่งใช้วิธีการชี้แจงข้อเท็จจริงในประเด็นที่ถูกวิจารณ์หรือกล่าวหาเป็นวิธีการแรก และควรใช้ มาตรการในการดำเนินคดีเป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งหากจะดำเนินคดีจะต้องให้มีความชัดเจนว่าการกระทำนั้น เกิดขึ้นจากเจตนาไม่บริสุทธิ์ และควรให้สิทธิแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้ ควรพิจารณา นำหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ มาปรับใช้ในกรณีนี้

แผนการ...

แผนการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย และได้ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยแล้ว โดยมีข้อสังเกตให้มีการกำหนดนิยามคำว่า “นักปกป้องสิทธิมนุษยชน” ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ต่อไป

๔.๒ ประเด็นข้อเสนอแนะให้กระทรวงยุติธรรมควรดำเนินการตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะประเด็นเรื่องกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชนในเรื่องการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนสากลและแนวทางสันติวิธี นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย และปัจจุบันได้มีการดำเนินการโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในการจัดให้มีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทนักปกป้องสิทธิมนุษยชนแก่ทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุม อบรม สัมมนา และการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากฎหมายและมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของสาธารณชน และการขับเคลื่อนตามแผนปฏิบัติการซึ่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบจัดทำรายงานผลการดำเนินการตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายตามรอบการรายงานด้วยแล้ว ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

๔.๓. ประเด็นข้อเสนอแนะให้กระทรวงยุติธรรมควรสนับสนุนให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนตามมาตรการหรือวิธีการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย และปัจจุบันได้มีการดำเนินการโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีหลักการสำคัญเพื่อให้ความคุ้มครองครอบคลุมถึงผู้แจ้งเบาะแสหรือผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิดอาญาที่มีความเสี่ยงให้ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัย ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณารับหลักการในวาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ แล้ว ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบการดำเนินการ

๔.๔ ประเด็นข้อเสนอแนะให้กระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาศึกษาและเสนอกฎหมายว่าด้วยการห้ามใช้ถ้อยคำที่สร้างความเกลียดชัง และกล่าวหาผู้อื่นด้วยข้อมูลที่อาจสร้างความเข้าใจผิดให้เกิดขึ้นในสื่อทุกประเภท (Hate Speech) นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย และเนื่องจากปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติสิทธิมนุษยชน พ.ศ. เพื่อบังคับใช้ต่อไปแล้ว ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบการดำเนินการ

๔.๕ ประเด็นข้อเสนอแนะให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ควรเร่งรัดการสืบสวนสอบสวนหรือดำเนินมาตรการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อทำให้คดีที่เกี่ยวข้องกับการบังคับให้สูญหายซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จได้รับการสะสางคลี่คลายและนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายรวมถึงต้องอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหายในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้า...

ความคืบหน้าในกระบวนการดำเนินคดีและชะตากรรมของผู้ถูกบังคับให้สูญหาย นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้ว เห็นพ้องด้วย โดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามระเบียบกรมสอบสวนคดีพิเศษ ว่าด้วยการบริหารงานคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๖๒ เกี่ยวกับการรับเรื่อง การรับสำนวนการสอบสวนคดีพิเศษ และการควบคุม ตรวจสอบ เฝ้าระวังงานคดีพิเศษ เพื่อกำหนดกรอบแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ธรรมให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว และได้จัดตั้ง “ศูนย์สอบสวนการทรมานและการทำให้บุคคลสูญหาย” ขึ้น เพื่อดำเนินการสืบสวนสอบสวนรวมถึงการปฏิบัติภารกิจด้านการข่าว การติดตามสถานการณ์ด้านความมั่นคง เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพเพื่อเตรียมการรองรับ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย ควรเสนอให้ คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต่อไป

๔.๖ ประเด็นข้อเสนอแนะให้รัฐสภาควรเร่งผลักดันกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหายให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแล้วเห็นพ้องด้วย โดยปัจจุบันร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้ บุคคลสูญหาย พ.ศ. อยู่ระหว่างเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาครั้งที่ ๑ และในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้นายกรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์กรณีถูกกระทำทรมาน และถูกบังคับให้สาบสูญขึ้น โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน เพื่อเป็นกลไกในการคัดกรอง ตรวจสอบ พิจารณา วินิจฉัย ติดตาม ช่วยเหลือ เยียวยาและกำหนดมาตรการในการป้องกันกรณีถูกกระทำ ทรมานและถูกบังคับให้หายสาบสูญ โดยที่ผ่านมาคณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีรับทราบการดำเนินการ

๔.๗ ประเด็นข้อเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาควรเร่งดำเนินการศึกษาเพื่อให้มี การแก้ไขเพิ่มเติมบทยกเว้นความรับผิดชอบหมิ่นประมาท ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๒๓ ในกรณีที่เป็นการกระทำโดยสุจริตในกิจการสาธารณะ พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ซึ่งเป็นกฎหมายกลางใช้บังคับโดยทั่วไป หากจะกำหนดเป็นการเฉพาะซึ่งกรณีกระทำการโดยสุจริต ในกิจการสาธารณะให้ได้รับการยกเว้นไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๔๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เจื่อนไขดังกล่าวนี้จะมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติให้สำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้ต่อไป

๔.๘ ประเด็นข้อเสนอแนะให้กระทรวงยุติธรรมแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอลอยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑ (๒) แก้ไขหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ความช่วยเหลือกรณีพิจารณาสาเหตุหรือพฤติการณ์ของผู้ยื่นคำขอว่าเป็นผู้ที่ น่าเชื่อว่ามีได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และข้อ ๑๙ แก้ไขผู้มีอำนาจพิจารณาทบทวนคำขอรับความ ช่วยเหลือเพื่ออำนวยความสะดวกได้มากขึ้น พิจารณาแล้วเห็นว่า การพิจารณาคำขอรับความช่วยเหลือ ปลดปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยจะพิจารณาข้อ ๑๐ ของระเบียบดังกล่าว ซึ่งกำหนดให้คณะอนุกรรมการ ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้ (๑) ไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนี และ (๒) ไม่ไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไม่ไป ก่อเหตุอันตรายเป็นประเด็นสำคัญ ส่วนกรณีข้อเสนอให้แก้ไขระเบียบข้อ ๑๙ เกี่ยวกับผู้มีอำนาจพิจารณา

ทบทวน...

ทบทวนคำขอรับความช่วยเหลือ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและการจัดทำการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมรับข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ



(นายสมศักดิ์ เทพสุทิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม



กองกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๓๐๒ , ๐๘ ๙๒๗๑ ๙๗๕๗ (จุฬามาศ)

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ capnet@moj.go.th